
การศึกษาสารสนเทศท้องถิ่นอำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ
Local Information Studies Bueng Boon District
Si Sa Ket Province

พนัณิตา นันทะกาล^{1*}

Punnita Nuntakan

¹สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศดิจิทัล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Digital Information Management, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Sisaket Rajabhat University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ: 23 มิถุนายน 2566

ปรับปรุงแก้ไข: 31 ตุลาคม 2566

ตอบรับตีพิมพ์: 1 พฤศจิกายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสารสนเทศท้องถิ่น อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 15 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านเกษตรกรรม ชาวบ้าน ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมถึงร้อยละ 80 ชุมชนส่วนใหญ่ผูกพันกับอาชีพทำไร่ ทำนา เพาะปลูก 2) ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อการบริโภคอย่างปลอดภัย คือ ข้าวและปลาสาม 3) ด้านแพทย์แผนไทย ความเชื่อในการรักษาโรคที่ผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนยังคงอนุรักษ์ไว้ เช่น การเป่าเพื่อรักษาโรคต่าง ๆ 4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ด้านคติ

ความเชื่อแล้วประยุกต์ออกมาสู่การพัฒนาชีวิต การหาของป่าจากป่าดงใหญ่ การจับสัตว์น้ำจากลำน้ำห้วยทับทัน 5) ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ชุมชนบึงบุรพ์ได้รับเงินกองทุนหมู่บ้านจากสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อนำมาพัฒนาชุมชน 6) ด้านศิลปกรรม ชุมชนบึงบุรพ์มีงานสร้างสรรค์ที่มีคุณค่าทั้งทางด้านจิตใจของคนในชุมชน ได้แก่ วัดศรีบึงบุรพ์และกุสมบุรณ์ 7) ด้านภาษาและวรรณกรรม ภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกันของชาวบึงบุรพ์ คือ ภาษาลาว 8) ด้านปรัชญา ศาสนาและประเพณี ชุมชนบึงบุรพ์มีปรัชญาความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่า ได้แก่ บึงบุรพ์ทำบุญประจำเดือน หรือบุญอีต 12 เช่น ประเพณีสงกรานต์ บุญบั้งไฟ บุญเข้าพรรษา บุญ ออกพรรษา บุญจันทน์ บุญผ้าป่า ประเพณีลอยกระทง และ 9) ด้านอาหารและโภชนาการ ชาวบึงบุรพ์มีการถนอมอาหารให้เหมาะสม และผลิตเป็นสินค้าและบริการส่งออกได้รับความนิยมแพร่หลาย ได้แก่ ปลาสาม

คำสำคัญ : สารสนเทศท้องถิ่น, บึงบุรพ์, ศรีสะเกษ

Abstract

This Research has the objective to study local information of Bueng Boon District, Si Sa Ket Province. Data was collected from 15 key-informants by using the interview form.

The results showed that 1) in terms of agriculture, 80% of villagers were engaged in agriculture, most of the communities were attached to the occupation of farming and cultivation. 2) In the area of industrial and handicrafts, there was an application of modern technology used in the processing of production of rice and pickled fish for safe consumption 3) In terms of Thai traditional medicine, use of medicinal herbs in the treatment of disease is gradually disappearing and has not been popular such as

blowing to cure various diseases 4) In the area of natural resource and environmental management, folk wisdom and beliefs are applied to the development of life. Also, there was an environmental conservation, gathering things from wide forest, animal catching from Huai Thap Than River are included. 5) Concerning local business and welfare, locals received the village fund from the National Village and the Urban Community in order for community development 6) The arts in the Bueng Boon community contribute valuable creative works for both mental and practical utility, with prominent works form institutions like Wat Sri Bueng Boon and Ku Somboon. 7) Regarding language and literature, the communication language of the Bueng Boon people is Lao 8) The community holds valuable philosophies, including the 12 boon heath, Songkran Festival, Bun Bang Fai, Buddhist Lent, Bun Kathina, Loi Krathong Festival, and 9) Concerning food and nutrition, Bueng Boon people practice proper food preservation and export popular items like pickled fish.

Keywords: Local Information, Bueng Boon, Si Sa Ket

บทนำ

สารสนเทศท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ของท้องถิ่น เป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีคุณค่าของท้องถิ่นเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ของบุคคลในชุมชนมาเป็นเวลานาน ควรแก่การอนุรักษ์และฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น สารสนเทศท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในชุมชนและการถ่ายทอดภูมิปัญญาเพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม พัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการประกอบอาชีพ ความจำเป็นในการสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่นในการจัดกระบวนการการเรียนรู้ให้มีการจัดการอย่างเป็นระบบ โดยนำภูมิปัญญา

และองค์ความรู้จากท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อพัฒนาสังคม (วนิดา นเรธรรณ, 2558: 1) สารสนเทศท้องถิ่นมีพื้นฐานมาจากภูมิปัญญาที่เป็นพื้นฐานหลักที่ชุมชนมักจะจดจำบอกเล่าและกลายเป็นข้อมูลท้องถิ่น และเมื่อถูกจัดระบบก็กลายเป็นสารสนเทศ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในที่สุด เป็นความรู้ในเชิงวัฒนธรรมที่เน้นภูมิปัญญาที่สะสมจากการปฏิบัติจริง และถ่ายทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน จึงมีความสำคัญต่อการถ่ายทอด วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น การวิจัย การศึกษาและการเรียนรู้ของคน ในแต่ละท้องถิ่น ที่แสดงประวัติความเป็นมาและรากเหง้าของกลุ่มคนในแต่ละท้องถิ่น มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนตามลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง การจัดระบบสารสนเทศท้องถิ่น และการพัฒนาประเทศ (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน และน้ำทิพย์ วิภาวิน, 2556: 1-6)

ความสำคัญของสารสนเทศท้องถิ่น ได้แก่ 1) ด้านการศึกษาและการเรียนรู้ สารสนเทศท้องถิ่นถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้าวิจัย และการเรียนรู้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการสนับสนุน กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง และเอื้อต่อการสร้างความรู้ให้กับประชาชนได้รับความรู้ที่หลากหลาย (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน, 2557: 27) 2) ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและการวิจัยเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ สารสนเทศท้องถิ่นเป็นสารสนเทศที่ใช้ประกอบการศึกษารากเหง้าความเป็นมาของท้องถิ่นและชุมชน การศึกษาประวัติศาสตร์ของชุมชนและการศึกษาสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง 3) ด้านการพัฒนา องค์การท้องถิ่นและการสร้างเครือข่าย มีความสำคัญต่อชุมชนท้องถิ่น เพราะสามารถ ถ่ายทอดความรู้ ความเชื่อ ประสบการณ์จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง และยังช่วยสร้าง ความเข้าใจอันดีระหว่างชุมชนให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ ไม่ว่าชาติ ศาสนา และชนบทธรรมเนียม ในองค์กรท้องถิ่นจะสามารถใช้สารสนเทศท้องถิ่นร่วมกันได้ 4) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชน สารสนเทศท้องถิ่นมิได้เป็นเพียงภูมิปัญญาที่มีคุณค่าต่อท้องถิ่นและผู้คนในชุมชน เท่านั้น แต่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ทำให้ชาติและ ชุมชนผ่านพ้นวิกฤตและดำรงความเป็นชาติได้ เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้

ที่มีคุณค่าและความดีงาม จรรโลงชีวิตและวิถีชุมชนของการประกอบอาชีพและเป็นรากฐานการพัฒนาที่เริ่มจากการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง 5) ด้านการจัดการระบบสารสนเทศท้องถิ่น การจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลจากชาวบ้านในชุมชนมาเป็นสารสนเทศท้องถิ่นที่มีการจัดระบบ เป็นการให้ความสำคัญในการถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ โดยมีเนื้อหาในสารสนเทศท้องถิ่นเป็นตัวเชื่อมโยงให้เข้าใจชีวิตความเป็นอยู่และความนึกคิดของคนในแต่ละชุมชนมากขึ้น ซึ่งเป็นรากฐานของการจัดการศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความหลากหลายของแต่ละชุมชน และ 6) ด้านการเมืองการปกครอง สารสนเทศท้องถิ่นสามารถใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาประเทศ การมีส่วนร่วมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในแต่ละท้องถิ่น เนื่องจากสารสนเทศท้องถิ่น เป็นการบันทึกความรู้อันเป็นภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่นไว้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ของแต่ละชุมชน เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ของชุมชนให้เข้มแข็ง โดยเชื่อมโยงสารสนเทศท้องถิ่นเข้ากับวิถีชีวิต เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสังคมและการพัฒนาประเทศ (มะลิวรรณ สุวรรณพฤกษ์, 2560: 5-8)

จากความสำคัญของสารสนเทศท้องถิ่นข้างต้นจะเห็นได้ว่า ทำให้เห็นภาพสะท้อนของชีวิตจิตใจของผู้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน มีเรื่องราวประวัติศาสตร์ ความเป็นอยู่และการทำมาหากินอย่างไร ด้วยเหตุที่ความรู้เรื่องท้องถิ่นของเรามีความสำคัญต่อการรับรู้ความเป็นไปของท้องถิ่นและการพัฒนาชาติบ้านเมือง นอกจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จะได้กำหนดกลุ่มวิชาให้นักเรียนทุกระดับทั่วประเทศเรียนเรื่องจังหวัดของเราและท้องถิ่นของเราตามหลักสูตรแล้ว หน่วยงานรัฐบาล โดยเฉพาะหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค ควรที่จะได้ศึกษาความเป็นมาและความเป็นไปของท้องถิ่นของตน รวมทั้งส่งเสริมให้มีการศึกษา พัฒนาเผยแพร่และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมต่าง ๆ ที่ดีงาม และจัดเก็บมรดกทางวัฒนธรรมให้ลูกหลานได้สืบสานต่อไป ซึ่งจะสอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่ และเป็นการสร้างและปลูกจิตสำนึกให้นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนเกิดค่านิยมที่ดีต่อท้องถิ่นของตน (นายิกา เดิดขุนทด, 2546: 16)

อำเภอบึงบอระเพ็ด จังหวัดศรีสะเกษ มีที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของ จังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดสุรินทร์ทางทิศเหนือและทิศตะวันตก จัดเป็นอำเภอ ที่มีขนาดเล็กและมีจำนวนประชากรน้อยที่สุดในจังหวัดศรีสะเกษ โดยได้รับการยกฐานะ ขึ้นเป็นอำเภอบึงบอระเพ็ดเมื่อปี พ.ศ. 2537 มีการแบ่งการปกครองออกเป็น 2 ตำบล 25 หมู่บ้าน (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบึงบอระเพ็ด จังหวัดศรีสะเกษ, ม.ป.ป.) ถึงแม้ว่า อำเภอบึงบอระเพ็ดเป็นอำเภอเล็ก ๆ แต่เต็มไปด้วยแหล่งสารสนเทศที่มีประวัติศาสตร์และ แสดงถึงวิถีชีวิตที่มีมาตั้งแต่อดีต ทำให้อำเภอบึงบอระเพ็ดสามารถเป็นแหล่งสารสนเทศสำคัญ ที่จะทำให้เยาวชนหรือประชาชนทั่วไปสามารถเข้ามาศึกษาประวัติศาสตร์ ตลอดจน สามารถท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ แหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ในอำเภอบึงบอระเพ็ด จากการลงพื้นที่ วิจัยของนักวิจัยและได้สัมภาษณ์คนในชุมชนทำให้ทราบว่า อำเภอบึงบอระเพ็ดพร้อมไปด้วย แหล่งสารสนเทศท้องถิ่นที่สามารถจัดเก็บเป็นมรดกให้กับลูกหลานได้ แต่สารสนเทศ เหล่านี้ยังไม่มีมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้สารสนเทศบางอย่างอาจสูญหายไป เพราะสารสนเทศท้องถิ่นเป็นภาพสะท้อนของชีวิตจิตใจของผู้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งในอดีต และปัจจุบัน

จากความสำคัญของสารสนเทศท้องถิ่นข้างต้นจะเห็นได้ว่า สารสนเทศท้องถิ่น นั้นเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีคุณค่าและความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ควรค่า แก่การศึกษาเรียนรู้วิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ ต่อการพัฒนาสังคม องค์กรท้องถิ่น และการสร้างเครือข่าย พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนโดยการอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญา ท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ และเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการเมืองการปกครอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสารสนเทศท้องถิ่นของชุมชนวัดศรีบึงบอระเพ็ด อำเภอบึงบอระเพ็ด จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อศึกษาสารสนเทศท้องถิ่นและอนุรักษ์สารสนเทศท้องถิ่นซึ่งถือว่าเป็น ทรัพย์สินทางปัญญาของท้องถิ่นนั้นเพื่อเผยแพร่ให้คนในชุมชนและประชาชนทั่วไป ที่สนใจสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสารสนเทศท้องถิ่นอำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กลุ่มประชาชนที่อยู่ในอำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 15 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบสโนว์บอลล์ (snowball sampling) โดยเริ่มจากผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 4 เขตชุมชนวัดศรีบึงบูรพ์) ได้แก่

- 1.1 ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 จำนวน 1 คน
- 1.2 สมาชิกกลุ่มทอผ้า จำนวน 2 คน
- 1.3 กรรมการวัดศรีบึงบูรพ์ จำนวน 2 คน
- 1.4 ผู้ประกอบการค้าข้าว จำนวน 2 คน
- 1.5 ปราชญ์ชาวบ้าน (เป็นผู้อยู่ในอำเภอบึงบูรพ์ตั้งแต่เกิด) จำนวน 5 คน
- 1.6 อดีตรองนายกเทศมนตรีอำเภอบึงบูรพ์ จำนวน 1 คน
- 1.7 ข้าราชการครูเกษียณ จำนวน 2 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาสารสนเทศท้องถิ่นของอำเภอบึงบูรพ์ สามารถจำแนกตามเนื้อหาได้ 9 สาขา ดังนี้ 1) ด้านเกษตรกรรม 2) ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม 3) ด้านแพทย์แผนไทย 4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ด้านการจัดการธุรกิจชุมชนและสวัสดิการ 6) ด้านศิลปกรรม 7) ด้านภาษาและวรรณกรรม 8) ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี และ 9) ด้านอาหารและโภชนาการ

วิธีการดำเนินวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และนำเสนอผลการวิจัยโดยการนำมาพรรณนาวิเคราะห์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัย โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร โดยทบทวนแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสารสนเทศท้องถิ่น
2. การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ลักษณะเป็นการสัมภาษณ์โดยใช้รูปแบบของคำถามเหมือนกันทุกคน และนำแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสารสนเทศท้องถิ่นมาตั้งเป็นข้อคำถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษา เพื่อศึกษาสารสนเทศท้องถิ่น อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

การพัฒนาเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ สารสนเทศท้องถิ่น
2. กำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่จะสร้างแบบสัมภาษณ์
3. สร้างข้อคำถามตามขอบเขตที่กำหนด
4. นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไข
5. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไข และนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสารสนเทศท้องถิ่น อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้มีวิธีการลงพื้นที่เก็บข้อมูล คือ ผู้วิจัยลงไปพบผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 15 คน เพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสารสนเทศท้องถิ่นของชุมชน เพื่อทำการสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
2. สารสนเทศท้องถิ่น อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ
 - 2.1 สารสนเทศท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม
 - 2.2 สารสนเทศท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
 - 2.3 สารสนเทศท้องถิ่นด้านการแพทย์
 - 2.4 สารสนเทศท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 2.5 สารสนเทศท้องถิ่นด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน
 - 2.6 สารสนเทศท้องถิ่นด้านศิลปกรรม
 - 2.7 สารสนเทศท้องถิ่นด้านภาษาและวรรณกรรม
 - 2.8 สารสนเทศท้องถิ่นด้านปรัชญา ศาสนาและประเพณี
 - 2.9 สารสนเทศท้องถิ่นด้านอาหารและโภชนาการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียง วิเคราะห์ และสรุปผลการวิจัยเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การศึกษาศาสนเกษตรท้องถิ่นอำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ สามารถรายงานผลงานวิจัยจากการศึกษาศาสนเกษตรท้องถิ่นจำนวน 9 ด้าน ดังนี้

1) **ด้านเกษตรกรรม** พบว่า ชาวบ้าน ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมถึงร้อยละ 80 ชุมชนส่วนใหญ่ผูกพันกับอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำไร่ ทำนา เพาะปลูก สามารถแบ่งการทำเกษตรกรรมออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ 1) การทำนาในฤดูกลาง คือ การทำนาปีระหว่างเดือนเมษายน ถึง กุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นฤดูการทำนาปกติ 2) การทำนานอกฤดู คือ นาปรัง และผลผลิตที่ได้คือ ข้าวไรซ์เบอร์รี่ และชาวบ้านนิยมทำนาปรังเนื่องจากสามารถกำหนดน้ำได้ โดยการสูบน้ำเข้านา อีกทั้งยังได้รับการดูแลจากสำนักงานชลประทานในเรื่องการใช้น้ำ โดยมีการติดตั้งเครื่องสูบน้ำ วางท่อ เพื่อให้ชาวบ้านได้ใช้น้ำในการทำนาปรัง และน้ำมาจากป่าดงใหญ่ซึ่งเป็นป่าในชุมชนของบึงบูรพ์ ผลผลิตจากการทำนาปรังคนในชุมชนบางส่วนมีเครื่องจักรในการสีข้าว การอัดข้าวให้เป็นก้อนด้วยระบบสุญญากาศ และมีการนำผลผลิตที่ได้ไปขายต่างจังหวัดเพื่อสร้างรายได้ 3) การปลูกพืชหลังนา ได้แก่ ถั่วพรี ถั่วเขียว ข้าวโพด และผลผลิตที่ได้จะเวียนขายในชุมชน ส่วนการทำไร่ คนในชุมชนนิยมรองลงมาจากการทำนา โดยผลผลิตส่วนใหญ่ได้แก่ มันสำปะหลัง ซึ่งผลผลิตที่ได้สามารถนำมาส่งให้พ่อค้าในท้องถิ่น แต่ไม่มีการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์

2) **ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม** ชุมชนมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อการบริโภคอย่างปลอดภัย คือ ชุมชนมีโรงสีข้าวเพื่อแปรรูปข้าวเปลือกให้เป็นข้าวสาร และมีการใช้เครื่องบรรจุภัณฑ์สุญญากาศเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตที่ได้ และยังมีการแปรรูปปลาให้เป็นปลาต้มเพื่อขายในตลาดชุมชน จากการสัมภาษณ์ยังพบว่า ปลาต้มของชุมชนบึงบูรพ์ได้รับความนิยมและมีจำนวนยอดขายในระดับมาก ทำให้คนในชุมชนมีรายได้จากการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาต้มมากขึ้น นอกจากนี้บึงบูรพ์ยังมีโรงทอผ้าไหมที่ครบวงจร คือเริ่มจากการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม และทอผ้า แต่ปัจจุบันนี้มีลูกค้าสั่งผ้าจำนวนมาก ความอุดมสมบูรณ์ในการปลูกหม่อนก็น้อยลง จึงไม่ทันกับ

ความต้องการ จึงมีการสั่งซื้อเส้นไหมจากที่อื่น ๆ ส่วนการผลิตกรรม ในชุมชนมีการสาน ตะกร้าไม้ไผ่ และตะกร้าพลาสติก เพื่อเป็นการสร้างรายได้ นอกจากนี้ยังมีสินค้า โอท็อปที่อยู่ในแหล่งข้อมูลออนไลน์ (www.thaitambon.com) ได้แก่ ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมสร้อย เสื้อผ้าฝ้ายลายลูกแก้ว ไข่เค็มใบเตย เชือกกล้วยหลากสี ประดิษฐ์จากผ้า เป็นต้น

3) ด้านแพทย์แผนไทย ในปัจจุบันการใช้สมุนไพรในการรักษาโรคภัย ค่อย ๆ สูญหายไป ไม่ได้ได้รับความนิยม เนื่องจากในปัจจุบันมีโรงพยาบาลคอยอำนวยความสะดวกให้กับคนในชุมชน แต่ยังคงมีความเชื่อในการรักษาโรคที่ผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน ยังคงอนุรักษ์ไว้เช่น การเป่าเพื่อรักษาโรคต่าง ๆ โดยไปหาพ่อใหญ่จำ คือผู้ที่มีความรู้ ในด้านหมอพรหมณ์ เพื่อให้เป่ารักษาโรค เช่น โรคงูสวัด การทำลูกประคบ และการนวด เพื่อรักษาโรค สารสนเทศท้องถิ่นด้านแพทย์แผนไทยของชุมชนบึงบูรพ์ ยังคงมีอยู่ แต่เนื่องจากการแพทย์สมัยใหม่ได้เข้ามามีบทบาททำให้ชุมชนกลายเป็นชุมชนเมือง มากยิ่งขึ้น การรักษาโรคแผนปัจจุบันจึงเป็นทางเลือกแรกของคนในชุมชนเพื่อรักษา สุขภาพอนามัยของตนเอง แต่การรักษาแผนโบราณหรือแผนไทยก็ยังคงมีอยู่ ซึ่งเกิดจากความเชื่อของคนในชุมชน

4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คนในชุมชนได้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน การนำ ภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจะสะท้อนออกมาในแนวทาง ของการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านคติความเชื่อ แล้วประยุกต์ออกมาสู่การพัฒนาชีวิต และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ป่าดงใหญ่ เป็นป่าชุมชนที่อยู่ในเขตป่าสงวน ซึ่งคน ในชุมชนสามารถเข้าไปใช้ร่วมกันได้ โดยทางเทศบาลอำเภอบึงบูรพ์ได้แต่งตั้ง คณะกรรมการป่าชุมชนขึ้นเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ในการเข้าใช้ป่าชุมชน โดยคนในชุมชน สามารถเข้าไปหาของป่าได้ เช่น เห็ด หน่อไม้ ไม้ไผ่ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีพิธีกรรม การเคารพป่า ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า พิธีไหว้ศาลย่าจันทร ซึ่งอยู่ในระหว่างเดือน 5-6

ของทุก ๆ ปี ด้านทรัพยากรน้ำ ชาวบึงบอระเพ็ดมีลำน้ำห้วยทับทัน โดยคนในชุมชนสามารถจับปลา และสามารถใช้น้ำในการอุปโภค บริโภค อีกทั้งยังมีประเพณีเกี่ยวกับการเคารพแม่น้ำ หรือสืบทอดแม่น้ำ นั่นก็คือ ประเพณีลอยกระทง ซึ่งจะจัดที่ท่าหน้าวัดศรีบึงบอระเพ็ดทุกปี สารสนเทศท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบึงบอระเพ็ด ประสานสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการใช้แหล่งทรัพยากรธรรมชาติในการดำรงชีวิต ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติก็ยังคงอยู่ มีการอนุรักษ์สืบสานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้คนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นแหล่งที่ทำให้คนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง

5) ด้านการจัดการธุรกิจชุมชนและสวัสดิการ ชุมชนบึงบอระเพ็ดมีการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทั้งขององค์กรชุมชน เช่น ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสมและการบริการกองทุนและธุรกิจชุมชน เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน รวมถึงความสามารถในการจัดสวัสดิการใน ซึ่งชุมชนบึงบอระเพ็ดได้รับเงินกองทุนหมู่บ้านจากสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อนำมาพัฒนาชุมชน คนในชุมชนสามารถกู้ยืม และมีการปันผลเฉลี่ยคืนผู้กู้ อีกทั้งยังมีเงินฝากสาธารณประโยชน์เพื่อใช้ในการประเพณีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนร้านค้าประชารัฐที่อยู่ภายใต้การดูแลของแต่ละหมู่บ้านเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ที่ถือบัตรสวัสดิการของรัฐบาล สารสนเทศท้องถิ่นด้านการจัดการธุรกิจชุมชนและสวัสดิการของชุมชนบึงบอระเพ็ดให้ความสำคัญกับคนในชุมชนเป็นหลัก นอกจากจะทำให้มีเงินหมุนเวียนในชุมชนแล้วยังสามารถช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ เช่น การจัดการประเพณี การทำพิธีกรรมต่าง ๆ ให้ราบรื่น โดยการแบ่งส่วนเงินที่เรียกว่าเงินฝากสาธารณประโยชน์เพื่อใช้ในชุมชน การบริหารจัดการที่ดีทำให้ชุมชนขับเคลื่อนไปได้ คนในชุมชนมีเงินทุนหมุนเวียนและสร้างรายได้ สามารถเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัวได้

6) ด้านศิลปกรรม จากการที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์เกี่ยวกับสารสนเทศท้องถิ่นด้านศิลปกรรมของชุมชนวัดศรีบึงบอระเพ็ด พบว่า ชุมชนบึงบอระเพ็ดมีงานสร้างสรรค์ที่มีคุณค่า

ทั้งทางด้านจิตใจของคนในชุมชน ตลอดจนเพื่อประโยชน์ใช้สอย ได้แก่ วัดศรีบึงบุรพ์ ที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบึงบุรพ์ อีกทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ วัดศรีบึงบุรพ์ ตั้งอยู่ริมลำน้ำห้วยทับทัน เป็นสถานที่ที่มีบรรยากาศสวยงามตามธรรมชาติ เป็นสถานที่บำเพ็ญเพียรภาวนาของพระสงฆ์ที่มีประชาชนศรัทธาเลื่อมใส นั่นคือ พระอาจารย์ศรีจันทร์สาโร ซึ่งมีดำริที่จะสร้างพุทธสถานและเทวสถานในวัดศรีบึงบุรพ์ ให้เป็นพุทธสถานมรดกอีสานใต้ ภายในวัดศรีบึงบุรพ์มีสถานที่สำคัญหลายแห่ง ดังนี้ 1) ประตูดุ๊ย ซึ่งเป็นศิลปะเขมรยุคพระชัยวรมันที่ 2 ผู้ที่เดินผ่านประตูเข้ามาภายในวัด 2) น้ำตกและเสาอินทิน เสาเหมือนเสียดนตรีสวรรค์ และเสาอินทิน ทรง 8 เหลี่ยม เป็นปริศนาธรรมมรรค 8 3) แม่ย่า เป็นรูปปั้นแทนผู้ดูแล ปกป้องรักษา พระปฏิบัติกรรมฐานในป่า 4) หอแก้วโกศทรัพย์ เป็นศิลปะยุคเขมรพระชัยวรมันที่ 2 ภายในหอแก้วได้ประดิษฐานแก้วมณีโชติ 5) ศาลอุปราชนางไฉ่คำ เป็นสถานที่ตั้งเดิมคอยปกป้องรักษา สถานที่และบุคคลที่เดินทางมาแสวงบุญ 6) พระพิฆเนศวร เทพแห่งความสำเร็จ 7) ศาลาเรือนแก้ว สถานที่ประดิษฐานพระประธานองค์เดิม (ตอนเป็นสำนักสงฆ์) เป็นสถานที่ไว้สำหรับประกอบพิธีสงฆ์ 8) ทำน้าวัดศรีบึงบุรพ์ เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจริมน้ำให้ผู้มาแสวงบุญ และจัดกิจกรรมในลำห้วยทับทัน เช่น ประเพณีแข่งเรือยาว 9) สระบัว ในสระปลูกบัวสัตตบงกช เป็นต้นพันธุ์จากชมพูทวีปเพื่อเป็นพุทธบูชา และธงชัย 4 ทิศ 10) ระฆังสังฆวารี สร้างขึ้นในสมัยที่แผ่นดินมีความเดือดร้อน มีลักษณะหลังคาสามเหลี่ยมจัตุรัส ตัวระฆังเป็นทองเหลืองหนัก 5 ตัน 11) ธรรมจักร ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ ดุม จุดศูนย์กลางของล้อ กำ ชีของล้อ และ กง ขอบรอบนอกสุดของล้อ 12) อุโบสถมหาอุตม์ไม่มีหน้าต่าง ศิลปะสมัยอยุธยา เสาทรงเอียง บานประตูทำจากไม้แกะสลักเป็นลวดลายปริศนาธรรมคาถาพาหุ พณังด้านในเป็นจิตรกรรมฝาผนังเรื่องทศชาติชาดก ด้านนอกเป็นลายอสุรี ผู้ที่เข้ามาในอุโบสถจะแคล้วคลาดปลอดภัย และจิตใจสงบ 13) ต้นพระศรีมหาโพธิ์ 3 ต้น ด้านหลังพระอุโบสถเป็นสถานที่หล่อพระพุทธรูปราชสดันที่ 1 เป็นสถานที่หล่อส่วนพระเศียร และพระเศียร ดันที่ 2 เป็นสถานที่หล่อส่วนองค์พระ และดันที่ 3 เป็นสถานที่หล่อส่วนหน้าตัก และ 14) ปราสาทสายรุ้ง เป็นสถานที่

ประดิษฐานพระศรีอริยเมตไตรย และสมเด็จพระปิยะมหาราช นอกจากวัดศรีบึงบูรพ์แล้วยังมีโบราณสถานที่เก่าแก่และทรงคุณค่า และปัจจุบัน กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนและบูรณะซ่อมแซม กุสุมบูรณมีลักษณะเป็นปราสาท 3 องค์ สร้างเรียงกันตามแนวทิศเหนือ-ทิศใต้ อยู่บนฐานศิลาแลง หันหน้าไปทางทิศตะวันออกคล้ายกับปราสาทปราสาทองค์กลางก่อด้วยศิลาแลงและหุ้มด้วยอิฐเป็นเปลือกนอก ส่วนปราสาทบริวารที่ขนาบข้างอยู่ทางด้านทิศเหนือและทิศใต้ ก่อด้วยศิลาแลงมีทางเข้าทางด้านทิศตะวันออกเพียงด้านเดียว ปราสาททั้งสองหลังมีสภาพพังทลาย เหลือเพียงส่วนเรือนธาตุเพียงครึ่งเดียวเท่านั้น ลักษณะเด่นของกุสุมบูรณ คือ เป็นปราสาทสามหลังบนฐานศิลาแลงเดียวกัน ปราสาทก่อด้วยศิลาแลงร่วมกับอิฐ ก่อด้วยศิลาแลง ด้านใน หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ตัวปราสาททั้งหมดล้อมรอบด้วยคูน้ำรูปเกือกม้า เว้นทางเข้าด้านทิศใต้ สันนิษฐานว่าปราสาทแห่งนี้คงจะสร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 17 กุสุมบูรณอยู่บริเวณบ้านหนองคูใหญ่ ตำบลเปือย อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ ปัจจุบันกรมศิลปากร ได้ขึ้นทะเบียนและบูรณะซ่อมแซม

7) ด้านภาษาและวรรณกรรม จากการที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์เกี่ยวกับสารสนเทศท้องถิ่นด้านภาษาและวรรณกรรมของชุมชนวัดศรีบึงบูรพ์ พบว่า ภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกันของชาวบึงบูรพ์ คือ ภาษาลาว ลักษณะเด่นของภาษาลาวของชาวบึงบูรพ์คือ สำเนียงไพเราะและนุ่มนวล กล่าวว่า ที่มาของภาษาลาวของชาวบึงบูรพ์ คือบรรพชนมาจากเวียงจันทน์ สมัยพระวอ พระตา ซึ่งเข้ามาตั้งรกรากที่จังหวัดอุบลราชธานี ดังนั้น น้ำเสียง และลักษณะภาษาของชาวบึงบูรพ์จะเหมือนกันกับสำเนียงภาษาลาวของชาวจังหวัดอุบลราชธานี

8) ด้านปรัชญา ศาสนาและประเพณี ชุมชนบึงบูรพ์มีปรัชญาความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่า ความเชื่อในกฎเกณฑ์ประเพณีเป็นระเบียบทางสังคมของชุมชนดั้งเดิม มีการถ่ายทอดความเชื่อ ประเพณีอันดีงามสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ได้แก่ ทำบุญประจำเดือน หรือบุญฮีต 12 เช่น ประเพณีสงกรานต์ บุญบั้งไฟ บุญเข้าพรรษา

บุญออกพรรษา บุญกฐิน บุญผ้าป่า ประเพณีลอยกระทง และสามารถแบ่งงานประเพณีได้ดังนี้

- ประเพณีบูชาคุณพระครูโพนุลย์สุขวัฒน์ (หลวงปู่ทองสุข เหมโก) วัดป่าสุข-
วราราม วันที่ 1 และ 2 เดือนมกราคม – ทุก ๆ ปี

- ประเพณีสงกรานต์ วัดวิสุทธิโสภณ รำบูชาคุณพระครูโสภณวิสุทธิ (หลวงปู่
เกลี้ยง ธรรมทินโน) วันที่ 12-15 เมษายน ทุก ๆ ปี

- ประเพณีบุญประจำปีวัดศรีบึงบุรพ์ ขึ้น 5 ค่ำ เดือน 5 รำบูชาพระพุทธรูปชินราช
องค์ที่ 2 การแข่งขันเรือยาวชิงถ้วยพระราชทาน และบุญเลี้ยงอาหารช้าง

9) ด้านอาหารและโภชนาการ ชาวบึงบุรพ์มีการถนอมอาหารให้เหมาะสม
และผลิตเป็นสินค้าและบริการส่งออกได้รับความนิยมแพร่หลาย ได้แก่ ปลาสาม ที่ม
ีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน โดยมีหน่วยงานเข้าไปสนับสนุน
คือ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ทำให้คนในชุมชน
มีรายได้ และในปัจจุบันผลิตภัณฑ์ปลาสามก็เป็นสินค้าที่ขายดี มีการสั่งซื้ออย่างต่อเนื่อง
นอกจากปลาสามยังมีสินค้าที่เป็นสินค้าโอท็อป ได้แก่ ไข่เค็มใบเตย ปลาสามปัก เป็นต้น

อภิปรายผล

การศึกษาสารสนเทศท้องถิ่นอำเภอบึงบุรพ์จังหวัดศรีสะเกษ มุ่งหาคำตอบ
ในประเด็น ศึกษาสารสนเทศท้องถิ่น อำเภอบึงบุรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ จากผลการศึกษา
ค้นคว้า มีประเด็นที่น่าสนใจที่น่าสนใจมาอภิปรายผล ดังนี้

ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่
ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อการบริโภคอย่างปลอดภัย คือ ชุมชนมีโรงสีข้าวเพื่อแปรรูป
ข้าวเปลือกให้เป็นข้าวสาร และมีการใช้เครื่องบรรจุภัณฑ์สุญญากาศเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับ
ผลผลิตที่ได้ และยังมีการแปรรูปปลา ให้เป็นปลาสามเพื่อส่งออกขายยังตลาดชุมชน
จากการสัมภาษณ์ยังพบว่า ปลาสามของชุมชนบึงบุรพ์ได้รับความนิยมและมีจำนวน
ยอดขายในระดับมาก ทำให้คนในชุมชนมีรายได้จากการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาสามมากขึ้น

นอกจากนี้บึงบุรพ์ยังมีโรงทอผ้าไหมที่ครบวงจร คือเริ่มจากการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม และทอผ้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชันธมาลี ยั่งยืนวงศ์ (2560) การทอผ้าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทหัตถกรรมพื้นบ้าน ชาวบ้านมีความสามารถในการสร้างลวดลาย และมัดหมี่ กรรมวิธีในการทอผ้าด้วยมือ มีความเชี่ยวชาญด้านการทอผ้าประเภทผ้าไหม วัตถุดิบที่นำมาใช้ ได้แก่ ไหมและฝ้าย แต่ปัจจุบันนี้ มีลูกค้าสั่งผ้าจำนวนมาก ความอุดมสมบูรณ์ในการปลูกหม่อนก็น้อยลง จึงไม่ทันกับความต้องการ จึงมีการสั่งซื้อเส้นไหมจากที่อื่น ๆ ส่วนการหัตถกรรม ในชุมชนมีการสานตะกร้าไม้ไผ่ และตะกร้าพลาสติก เพื่อเป็นการสร้างรายได้ สอดคล้องกับ ทีมวิจัยโครงการศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ (2554) ภูมิปัญญาด้านหัตถกรรมพื้นบ้านท้องถิ่นได้ เป็นภูมิปัญญาเกี่ยวข้องกับการยังชีพ เป็นงานที่ต้องอาศัยฝีมือ ทักษะ ประสบการณ์ การสร้างสรรค์ โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาผลิตและมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมซึ่งสามารถช่วยสร้างรายได้ นำทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นที่มีอยู่มาเป็นปัจจัยพื้นฐานในการผลิต เช่น ตะกร้าไม้มงคล เป็นต้น

ด้านอาหารและโภชนาการ ชาวบึงบุรพ์มีการถนอมอาหารให้เหมาะสม และผลิตเป็นสินค้าและบริการส่งออกได้รับความนิยมแพร่หลาย ได้แก่ ปลาต้ม ที่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน สอดคล้องกับ ทีมวิจัยโครงการศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ (2554) วัตถุดิบจากการเกษตรหรือจากแหล่งธรรมชาติในการผลิตตามฤดูต่าง ๆ เมื่อมีปริมาณมากทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการถนอมอาหารและการแปรรูปเพื่อรักษาคุณภาพ ป้องกันการเน่าเสีย รักษาคุณค่าอาหาร และเก็บไว้ยามขาดแคลน ภูมิปัญญาด้านอาหารมีลักษณะเป็นภูมิปัญญาของชุมชน เกิดเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชันธมาลี ยั่งยืนวงศ์ (2560) กล่าวถึงการถนอมอาหารเป็นภูมิปัญญาของชุมชน และเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพื่อเก็บไว้ให้นาน ๆ โดยไม่ทำให้อาหารนั้นเกิดการเน่าเสีย เช่น ปลาร้า ปลาแห้ง ปลาต้ม ผักดอง และอื่น ๆ

ด้านแพทย์แผนไทย ในปัจจุบันการใช้สมุนไพรในการรักษาโรคค่อย ๆ สูญหายไป ไม่ได้รับความนิยม เนื่องจากในปัจจุบันบึงบูรพ์มีโรงพยาบาลให้ความดูแลและอำนวยความสะดวกให้กับคนในชุมชน แต่ยังคงมีความเชื่อในการรักษาโรคที่ผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนยังคงอนุรักษ์ไว้เช่น การเป่าเพื่อรักษาโรคต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชันธมาลี ยั่งยืนวงศ์ (2560) กล่าวถึงภูมิปัญญาประเภทด้านการแพทย์แผนโบราณ ที่เป็นพืชหรือต้นไม้ที่มีองค์ประกอบสำคัญ และนำสมุนไพรนำมาปรุงแต่งเป็นยารักษาโรคได้หลายชนิด ซึ่งสมุนไพรเหล่านี้ได้มาจากธรรมชาติที่มีอยู่ในป่า หรือสามารถเก็บได้ตามบ้านที่หมอยาพื้นบ้านได้เก็บมาจากป่าเพื่อนำมาปลูกไว้ที่บ้านและสามารถใช้ในครัวเรือนได้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาสารสนเทศท้องถิ่น อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยขอเสนอแนะในนำวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. เทศบาลอำเภอกควรจัดโครงการให้มีปราชญ์ชาวบ้านที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านมาถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อให้เยาวชนหรือชาวบ้านในพื้นที่ได้เรียนรู้สารสนเทศท้องถิ่นที่มีคุณค่าในชุมชนของตนเอง
2. เทศบาลอำเภอกควรส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพ และยกระดับการสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาสารสนเทศท้องถิ่น อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยขอเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป ให้มีการวิจัย ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาสารสนเทศท้องถิ่นในประเด็นอื่น เช่น ศึกษาสารสนเทศท้องถิ่น ด้านแหล่งสารสนเทศ

2. ควรมีการศึกษาสารสนเทศท้องถิ่นในขอบเขตที่กว้างขึ้น เช่น สารสนเทศท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ ด้านเนื้อหา และด้านแหล่งสารสนเทศ

เอกสารอ้างอิง

- ชั้นธมาลี ยัษฐวงศ์. (2560). *การจัดการสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นในนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว* [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร-มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉวีลักษณ์ บุณยะกาญจน และน้ำทิพย์ วิชาวิน. (2556). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่น. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่น หน่วยที่ 1-8*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฉวีลักษณ์ บุณยะกาญจน. (2557). *การจัดการสารสนเทศท้องถิ่น*. สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทิมวิจิตรโครงการศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้. (2554). *การศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นายิกา เดิดขุนทด. (2546). *ข้อมูลท้องถิ่น ความสำคัญและประโยชน์*. *วารสารอินฟอร์เมชั่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 10(1), 16-23.
- มะลิวรรณ สุวรรณพฤกษ์. (2560). *สารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนา*. มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- วนิดา นเรธรรณ. (2558). *การจัดการสารสนเทศท้องถิ่น*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ. (ม.ป.ป., 4 ตุลาคม). *ประวัติอำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ*. <https://district.cdd.go.th/buengbun/>

Author

Miss Punrita Nuntakan

Digital Information Management

Faculty of Humanities and Social Sciences

Sisaket Rajabhat University, 319 Thai Panta Rd., Pho Sub-district,

Mueang Si Sa Ket District, Si Sa Ket Province 33000

Tel: 08-6994-4229 Email: vialuminous@gmail.com